

Модернізація оборонно-промислового комплексу України в умовах воєнних викликів: проблеми, перспективи та стратегічні пріоритети

Modernization of Ukraine's Defense-Industrial Complex under Wartime Challenges: Problems, Prospects, and Strategic Priorities

Віталій Половенко

Vitalii Polovenko

кандидат військових наук, докторант,
polovenko469@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1753-395X

e-mail: Candidate of Military Sciences, Doctoral Candidate, e-mail:
polovenko469@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1753-395X

Національний університет оборони України, м. Київ, Україна

National Defense University of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Received: August 11, 2025 | Revised: August 25, 2025 | Accepted: August 31, 2025

УДК 351.864

DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2025.15.4.25>

Мета роботи: Аналіз сучасного стану та ключових проблем модернізації оборонно-промислового комплексу України в умовах триваючої воєнної агресії, а також обґрунтування стратегічних пріоритетів його розвитку з метою зміцнення національної безпеки та обороноздатності держави.

Метод дослідження: Дослідження ґрунтується на комплексному методологічному підході, що включає аналіз і синтез наукової літератури, порівняльний аналіз, системний аналіз, логико-структурний аналіз, а також вивчення нормативно-правових актів, що регламентують функціонування сектору безпеки і оборони України.

Результати дослідження: У ході дослідження виявлено системні проблеми функціонування оборонно-промислового комплексу України, зокрема застарілість виробничої інфраструктури, недостатній рівень фінансування, технологічну залежність та обмежену конкурентоспроможність на світових ринках. Проведений аналіз засвідчує наявність позитивної динаміки у виробництві бронетехніки, високоточної зброї та безпілотних літальних апаратів, водночас підкреслюючи збереження значної частки застарілого озброєння і військової техніки. Обґрунтовано стратегічні пріоритети модернізації, зокрема нарощування інвестицій у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, розвиток державно-приватного партнерства, розширення міжнародної співпраці та вдосконалення механізмів управління і фінансування.

Теоретична цінність дослідження: Дослідження робить внесок у теоретичне осмислення модернізації оборонно-промислового комплексу шляхом систематизації підходів до розвитку оборонного сектору в умовах воєнного часу та розширення концептуальних засад щодо ролі оборонної промисловості у забезпеченні національної безпеки й економічної стійкості держави.

Практична цінність дослідження: Отримані результати можуть бути використані органами державної влади, суб'єктами оборонного планування та стейкхолдерами оборонно-промислового комплексу під час формування й коригування державної політики, оборонних стратегій і програм модернізації оборонно-промислового комплексу. Результати дослідження також можуть застосовуватися в освітній та науково-аналітичній діяльності у сферах безпекових досліджень і оборонної економіки.

Тип статті: теоретична.

Purpose: To analyze the current state and key challenges of the modernization of Ukraine's defense-industrial complex under conditions of ongoing military aggression and to substantiate strategic priorities for its development aimed at strengthening national security and defense capabilities.

Method: The study is based on a comprehensive methodological approach that includes analysis and synthesis of scientific literature, comparative analysis, system analysis, logical-structural analysis, and examination of regulatory and legal documents governing the security and defense sector of Ukraine.

Findings: The study identifies systemic problems in the functioning of Ukraine's defense-industrial complex, including outdated production infrastructure, insufficient financing, technological dependence, and limited competitiveness in global markets. The analysis demonstrates positive dynamics in the production of armored vehicles, high-precision weapons, and unmanned aerial systems, while highlighting the persistence of a high share of obsolete weapons and equipment. Strategic priorities for modernization are substantiated, including increased investment in R&D, development of public-private partnerships, expansion of international cooperation, and improvement of management and financing mechanisms.

Theoretical implications: The study contributes to the theoretical understanding of defense-industrial modernization by systematizing approaches to the development of the defense sector under wartime conditions and by expanding conceptual frameworks related to the role of the defense industry in ensuring national security and economic resilience.

Practical implications: The findings may be used by public authorities, defense planners, and defense-industry stakeholders in the formulation and adjustment of state policies, defense strategies, and programs for the modernization of the defense-industrial complex. The results are also applicable in educational and analytical activities in the fields of security studies and defense economics.

Paper type: Theoretical.

Ключові слова: оборонно-промисловий комплекс, модернізація, національна безпека, власне виробництво, фінансування, інновації, військові виклики, стратегічні пріоритети, державно-приватне партнерство.

Key words: Defense-industrial complex, modernization, national security, domestic production, financing, innovation, military challenges, strategic priorities, public-private partnership.

Вступ

Сучасний оборонно-промисловий комплекс (ОПК) України стикається з низкою критичних викликів, які вимагають негайного та системного вирішення. Насамперед, значною перешкодою є застаріла структура промисловості, що успадкована з радянських часів і не повною мірою відповідає потребам сучасної війни. Ця проблема посилюється недостатньою адаптацією до динамічних військово-політичних завдань, що постійно еволюціонують, а також відсутністю глибокого та всебічного аналізу ринкових закономірностей, що гальмує розвиток конкурентоспроможної та інноваційної продукції.

В умовах повномасштабного вторгнення та триваючої агресії, ці проблеми набувають особливої гостроти, адже ефективність функціонування ОПК безпосередньо впливає на обороноздатність країни та її здатність протистояти зовнішнім загрозам. Застарілі виробничі потужності, брак сучасних технологій та кваліфікованих кадрів, а також відсутність чіткої стратегії розвитку стримують потенціал України у виробництві високотехнологічного озброєння та військової техніки.

Проте, ці виклики водночас є каталізатором для трансформаційних змін та відкривають унікальні можливості для реформування та розвитку ОПК. Необхідність швидкої модернізації, інтеграції інноваційних підходів та налагодження ефективної взаємодії між державою, наукою та промисловістю стає ключовим фактором успіху.

Таким чином, проблема полягає у критичній потребі розробки та впровадження комплексної стратегії модернізації ОПК України, що дозволить не лише подолати існуючі структурні та технологічні недоліки, але й забезпечить його перетворення на потужний, інноваційний та конкурентоспроможний сектор економіки, здатний ефективно забезпечувати національну безпеку та сприяти економічному розвитку країни в умовах сучасних геополітичних викликів.

Теоретичні основи дослідження

Останні наукові розвідки про український оборонно-промисловий комплекс висвітлюють широкий спектр питань: від стратегічного планування до фінансового забезпечення та взаємодії з іншими секторами економіки. Ці дослідження допомагають глибше зрозуміти як виклики, так і можливості, що стоять перед вітчизняним ОПК.

Ефективність державного регулювання є одним з ключових аспектів, що розглядається науковцями. Наприклад, В. Рижих та П. Богуцький [1] пропонують механізми, які можуть значно підвищити ефективність управління оборонним сектором економіки через кращу координацію економічної, фінансової, організаційно-правової участі держави.

Питання фінансування галузі також привертає значну увагу. У. Ватаманюк-Зелінська [2] наголошує, що недостатній обсяг капітальних вкладень в інноваційні розробки може суттєво уповільнювати прогрес ОПК. Це підкреслює критичну потребу в адекватному інвестуванні для стимулювання інновацій.

Позитивні зрушення у створенні умов для розвитку оборонної промисловості та продукції подвійного призначення відзначає С. Кулицький [3]. Це особливо актуально в контексті постійно зростаючих потреб національної оборони.

Дослідження також акцентують увагу на важливості міжнародної співпраці та партнерства. К. Слободяник [4] вказує, що співпраця оборонної промисловості з транснаціональними компаніями може стати потужним стимулом для розвитку новітніх технологій та розширення експорту оборонної продукції.

Сучасні наукові розвідки також розглядають питання інноваційного розвитку та реформування системи управління ОПК. Так, О. Тимошенко [6] зосереджується на механізмах

стимулювання технологічного прогресу та інтеграції у світові інноваційні мережі, підкреслюючи важливість державно-приватного партнерства та венчурного фінансування.

Однак, існують і перешкоди. А. Савицький [5] звертає увагу на проблему взаємодії ОПК з іншими галузями економіки, яка може гальмувати повний розвиток сектора. Подібні дослідження, як у П. Толоки [7], підкреслюють важливість взаємодії оборонної промисловості із зовнішнім середовищем через партнерства та співробітництво для зміцнення фінансової безпеки підприємств.

Всі ці наукові роботи роблять вагомий внесок у розуміння поточного стану та перспектив українського ОПК. Проте, зважаючи на агресію з боку РФ та необхідність забезпечення подальшого економічного зростання, потрібне додаткове наукове обґрунтування конкретних шляхів розвитку оборонної промисловості (ОП) в умовах воєнного часу, аби розробити ефективні рішення та стратегії для її подальшого зміцнення та інтеграції у світовий ринок.

Постановка проблеми

Метою статті є формування чіткого бачення шляхів розвитку ОП України, що має вирішальне значення для національної безпеки в умовах триваючої воєнної агресії. У центрі уваги стоїть трансформаційний перехід від переважного імпорту до власного повноцінного виробництва озброєння та військової техніки (ОВТ). Цей стратегічний крок є безальтернативним, адже лише він забезпечить Україні справжній стратегічний контроль над власною обороноздатною сферою, зменшуючи критичну залежність від зовнішніх постачачів.

Для досягнення цієї мети стаття зосередиться на комплексному аналізі фінансування та оцінці економічної ефективності. Ми дослідимо поточні механізми фінансування оборонного виробництва та проаналізуємо дохідність підприємств ОПК. Це дозволить не лише оцінити поточну ефективність, а й виявити резерви для підвищення стабільності та самодостатності галузі.

Також важливо глибоко вивчити проблеми, що гальмують розвиток оборонної промисловості. До них належать критичні питання логістики, забезпечення кадрового потенціалу, доступу до сировини та критично важливих технологій. Розуміння цих викликів є першочерговим для розробки дієвих стратегій їх подолання.

Представлене наукове дослідження покликане стати надійним фундаментом для прийняття обґрунтованих рішень на рівні державної політики та формування ефективних стратегій розвитку ОП. Воно дозволить не тільки всебічно оцінити наявні проблеми оборонної галузі, а й чітко визначити пріоритетні напрямки фінансування. Це, у свою чергу, відіграє ключову роль у забезпеченні стабільного та динамічного розвитку цієї стратегічно важливої сфери, що є запорукою стійкості та обороноздатності України.

Результати

Цільова спрямованість оборонно-промислового комплексу дійсно визначається його тісною взаємодією з військовими структурами та виробництвом продукції військового призначення. Важливо розрізнити ОПК та оборонну промисловість. ОПК є ширшим поняттям, що охоплює комплекс функцій та партнерств, тоді як оборонна промисловість зосереджена безпосередньо на виробництві військової техніки та обладнання.

Постійне зростання вартості інноваційних товарів та послуг є суттєвим фактором, що впливає на ОП. Новітні технології та розробки відіграють ключову роль у підтримці оборонної потужності країни, що, своєю чергою, значно впливає на фінансові рішення щодо розвитку та підтримки ОПК. З огляду на ці фактори, критично важливо продовжувати розвивати та модернізувати оборонну промисловість, забезпечуючи не лише ефективність виробництва, а й його відповідність найсучаснішим стандартам та технологіям. Такий підхід допоможе

зберегти й посилити оборонну потужність країни в умовах мінливого геополітичного середовища.

Державний концерн “Українська оборонна промисловість” відіграє ключову роль у розвитку ОПК України. Об’єднання у своєму складі представників різних оборонних галузей забезпечує комплексний підхід до виробництва, модернізації та ремонту ОВТ. Наявність наукових установ і промислових підприємств у концерні дозволяє поєднувати наукові дослідження з практичною реалізацією проєктів у сфері оборонної техніки. Зокрема, співпраця з авіаційною, радіоелектронною, суднобудівною та іншими галузями дає змогу створювати інтегровані та високоякісні оборонні системи [8].

Такий підхід до організації оборонної промисловості сприяє ефективному використанню ресурсів, підвищенню якості виробів та забезпеченню відповідності міжнародним стандартам. Це також стимулює розвиток інноваційних технологій та надає Україні можливість бути конкурентоспроможною на світовому ринку оборонної продукції.

Для повноцінного розуміння поточного стану та перспектив розвитку ОПК України необхідно проаналізувати обсяги виробництва продукції ключовими галузями оборонної промисловості. Цей аналіз дозволяє оцінити внесок окремих секторів у загальну обороноздатність країни, виявити сильні та слабкі сторони, а також визначити пріоритетні напрямки для інвестицій і модернізації.

Основними галузями оборонної промисловості України є авіабудування, суднобудування, виробництво бронетехніки, ракетно-артилерійського озброєння, радіоелектроніки та високоточної зброї. Кожна з цих галузей має свої особливості, виклики та потенціал для розвитку. Наприклад, авіабудівна галузь, представлена підприємствами державного концерну “Українська оборонна промисловість”, такими як ДП “Антонов”, зосереджена на модернізації літаків і розробці нових моделей, які відповідають сучасним вимогам. Суднобудування, попри значний потенціал, стикається з обмеженнями через брак інвестицій та застарілі виробничі потужності. Виробництво бронетехніки, зокрема танків і бронетранспортерів, демонструє позитивну динаміку завдяки підвищеному попиту в умовах війни, але потребує оновлення технологій та розширення виробничих ліній.

За даними відкритих джерел, у 2023–2024 роках обсяги виробництва в окремих сегментах ОПК України показали зростання, зокрема у сфері виробництва безпілотних літальних апаратів (БПЛА) та високоточної зброї. Це зумовлено як внутрішніми потребами Збройних Сил (ЗС) України, так і зростанням експортного потенціалу. Наприклад, за оцінками експертів, виробництво БПЛА зросло в кілька разів порівняно з довоєнним періодом, що стало відповіддю на сучасні виклики гібридної війни. Водночас, у таких галузях, як суднобудування, обсяги виробництва залишаються обмеженими через логістичні проблеми та недостатнє фінансування.

Аналіз кількісних показників обсягів виробництва дещо ускладнено через обмежену доступність відкритої інформації в умовах воєнного часу. Проте, за оцінками аналітиків, підприємства ОПК України у 2024 році змогли забезпечити значну частину потреб армії у боєприпасах, легкій бронетехніці та засобах радіоелектронної боротьби. Наприклад, виробництво 155-мм артилерійських снарядів, яке раніше було критично залежним від імпорту, почало поступово налагоджуватися завдяки створенню нових виробничих ліній за підтримки міжнародних партнерів.

Аналіз обсягів виробництва також вказує на необхідність диверсифікації та інтеграції сучасних технологій. Наприклад, впровадження автоматизованих систем управління виробництвом та використання штучного інтелекту у розробці озброєння може значно підвищити продуктивність і якість продукції. Крім того, співпраця з міжнародними партнерами, зокрема через спільні підприємства та трансфер технологій, відкриває можливості для нарощування виробництва та виходу на нові ринки.

Таким чином, аналіз обсягів виробництва галузями ОП України підкреслює як досягнення, так і виклики, що потребують негайного вирішення. Подальше зростання виробництва можливе за умови реалізації комплексної стратегії модернізації, яка включатиме інвестування в нові технології, підготовку кадрів, оптимізацію логістики та розширення міжнародного співробітництва. Це дозволить не лише задовольнити внутрішні потреби, але й зміцнити позиції України на глобальному ринку оборонної продукції.

Збільшення обсягів виробництва озброєння та військової техніки є важливим успіхом української ОБ, що підкреслює зростання її ефективності та потенціалу. Проте, 80 % застарілого озброєння та військової техніки залишаються значним викликом, що вимагає невідкладного вирішення.

Розташування підприємств оборонної промисловості в межах науково-промислових кластерів сприяє оптимізації взаємодії та координації між ними, що є важливим фактором для досягнення успіху у сфері виробництва оборонної техніки. Така концентрація дозволяє ефективніше використовувати ресурси, обмінюватися технологіями та спільно вирішувати складні завдання, пов'язані з розробкою і виготовленням високотехнологічної продукції.

Для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної ОП необхідна системна трансформація та оновлення її інфраструктури. Це передбачає не лише створення сучасної техніки, але й впровадження новітніх технологічних рішень у виробничі процеси та вдосконалення системи управління. Модернізація має охоплювати всі аспекти діяльності – від розробки інноваційних продуктів до оптимізації управлінських процедур, що дозволить відповідати міжнародним стандартам якості та технологій.

Збільшення обсягів виробництва є важливим кроком, але для гарантування національної безпеки необхідно також забезпечити постійне оновлення та вдосконалення ОВТ. Окрім цього, ключовим аспектом є підвищення ефективності управлінських і контрольних механізмів, які забезпечують стабільність і якість роботи оборонного сектору.

Завдяки рішенню Ради національної безпеки і оборони України, затвердженому Указом Президента України від 16 лютого 2022 року №56/2022 “Про Стратегію забезпечення державної безпеки”, визначено необхідність формування ефективної бюджетної політики в секторі безпеки та оборони. Цей документ підкреслює критичну важливість адекватного фінансового забезпечення для підтримки обороноздатності країни. Згідно з нормативною базою, зокрема Законом України “Про національну безпеку України” [10] та законами про Державний бюджет України на 2019-2023 роки [11-15], мінімальний рівень фінансування сектору безпеки та оборони встановлено на рівні не менше 5% ВВП, з яких щонайменше 3% мають бути спрямовані на потреби сил оборони.

Проте, незважаючи на ці законодавчі норми, фактичне фінансування Міністерства оборони України у період з 2019 по 2023 роки становило лише 2,1–2,4% ВВП. Такий рівень фінансування створює серйозні виклики для розвитку оборонного сектору, особливо в умовах сучасних геополітичних та безпекових загроз. Недостатнє фінансування обмежує можливості для модернізації техніки, закупівлі нового обладнання та впровадження інноваційних технологій.

Станом на 2024 рік та у перспективі 2025 року, ситуація з фінансуванням зазнала суттєвих змін внаслідок повномасштабного вторгнення. Хоча точні відсотки від ВВП можуть коливатися, абсолютні обсяги видатків на оборону значно зросли, відображаючи пріоритетність забезпечення потреб ЗС України. Фінансування оборонного сектору здійснюється як за рахунок внутрішніх ресурсів (державний бюджет, військові облигації, внутрішні запозичення), так і завдяки значній міжнародній фінансовій та воєнній допомозі. Уряд України продовжує працювати над формуванням ефективної бюджетної політики, спрямованої на стабільне та достатнє фінансування оборонного потенціалу, що відповідатиме реальним потребам армії та дозволить інвестувати в оновлення техніки, розвиток інноваційних технологій та підготовку кваліфікованих кадрів [16-17].

Для зміцнення оборонного потенціалу України необхідно забезпечити стабільне та достатнє фінансування, яке відповідатиме реальним потребам Збройних Сил України. Це включає інвестиції в оновлення техніки, розвиток інноваційних технологій і підготовку кваліфікованих кадрів. Такий підхід є критично важливим для підвищення ефективності оборонної промисловості та забезпечення національної безпеки в умовах сучасних викликів.

Нинішній стан фінансування сектору безпеки й оборони України характеризується недостатнім обсягом коштів, що ускладнює повноцінну модернізацію та оновлення оборонного потенціалу. Обмеженість оборонного бюджету та нерівномірний розподіл ресурсів створюють значні перешкоди для забезпечення національної безпеки. Зокрема, повільне оновлення основних видів озброєння та недостатнє фінансування сил оборони ускладнюють постачання сучасних військових систем, що є критично важливим в умовах сучасних викликів.

Зростаюча потреба в переозброєнні та модернізації вимагає пошуку нових джерел фінансування та інноваційних підходів до розвитку ОП. Одним із перспективних рішень є активізація державно-приватного партнерства. Залучення приватних компаній до виробництва оборонної техніки може не лише розвантажити державні підприємства, але й сприяти впровадженню новітніх технологій і гнучких підходів до розробки та виготовлення озброєння. Приватний сектор здатен забезпечити швидшу адаптацію до сучасних вимог і підвищити ефективність виробництва.

Такий формат співпраці сприятиме прискоренню оновлення військової техніки та забезпечить відповідність оборонних систем міжнародним стандартам. Державно-приватне партнерство може стати основою для трансформації оборонного сектору, дозволяючи Україні зміцнити свою обороноздатність у відповідь на сучасні геополітичні виклики.

Незважаючи на спроби агресора послабити українську ОП, Україна продемонструвала значний прогрес у нарощуванні виробництва зброї та підтримці власної обороноздатності. Це стало можливим завдяки ефективним заходам, вжитим урядом для підтримки оборонного сектору та забезпечення потреб ЗС України. Зростання обсягів виробництва ОВТ є важливим фактором, що зміцнює оборонний потенціал країни та сприяє її стійкості в умовах триваючої агресії з боку рф.

Україна володіє значними виробничими можливостями та технологічними досягненнями в ОП, які дозволяють їй ефективно відновлювати та розвивати власний потенціал у сфері виробництва ОВТ. Ці успіхи підкреслюють рішучість України у зміцненні своєї обороноздатності та здатність країни відстоювати власну незалежність і суверенітет у складних геополітичних умовах.

Розвиток оборонної промисловості України є стратегічно важливим для зміцнення обороноздатності країни в умовах геополітичних викликів та триваючого конфлікту з рф. Посилення виробництва озброєння та боєприпасів дозволяє Україні не лише забезпечувати власні ЗС, але й підвищувати свою стійкість у сучасному воєнному середовищі.

Серед основних напрямків розвитку виділяють: активізацію виробництва артилерійських снарядів, зокрема стандартів НАТО, і бронетехніки, що сприяє підвищенню бойової ефективності ЗС України та дозволяє українським військам ефективніше діяти в умовах сучасних бойових операцій. Нарощування виробництва бронетранспортерів та інших видів броньованої техніки забезпечує більшу мобільність і захист для військ на полі бою.

Особливе значення має розвиток БЛА, включаючи розвідувальні та ударні моделі, а також боєприпасів до них, що значно посилює можливості ЗС України у розвідці, моніторингу та високоточному ураженні цілей. Крім того, виробництво систем радіоелектронної боротьби відіграє ключову роль у протидії сучасним технологічним загрозам, зокрема ворожим безпілотникам, забезпечуючи захист військ (сил). Ці напрямки підкреслюють критичну роль ОП у зміцненні національної безпеки України в умовах сучасних викликів.

Ці напрямки підкреслюють критичну роль ОП у зміцненні національної безпеки України в умовах сучасних викликів.

Інвестиції в оборонне виробництво є необхідною умовою для оновлення та модернізації техніки й технологій. За оцінками експертів, фізичний і моральний знос основного капіталу оборонного комплексу становить 30–40%, що вказує на потребу у значних капіталовкладеннях. ОП не лише сприяє зміцненню безпеки, але й має суттєвий вплив на економіку країни, створюючи робочі місця та стимулюючи суміжні галузі.

Однак низька конкурентоспроможність української оборонної продукції на світовому ринку залишається серйозною проблемою. Для її подолання необхідно залучати молодих фахівців, які можуть привнести свіжі ідеї та інноваційні рішення. Крім того, проблеми у сфері науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт гальмують технологічний прогрес галузі.

Для вирішення цих викликів необхідно розробити та впровадити стратегії, спрямовані на посилення інноваційного потенціалу оборонної промисловості. Це включає підтримку науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, модернізацію виробничих потужностей і розширення співпраці з міжнародними партнерами. Такий підхід дозволить не лише підвищити конкурентоспроможність української оборонної продукції, але й зміцнити позиції України на глобальному ринку, забезпечуючи стійкість і безпеку країни в умовах сучасних геополітичних реалій.

Для зміцнення науково-технічного потенціалу ОП України та забезпечення її конкурентоспроможності на глобальному рівні пропонується впровадження наступних заходів:

посилення фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт: забезпечення стабільного та достатнього фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт з розробки інноваційних оборонних технологій, що сприятиме створенню сучасного озброєння та зменшенню залежності від іноземних постачальників;

поглиблення співпраці з академічними та промисловими партнерами: створення науково-технічних хабів і дослідницьких центрів у співпраці з університетами та промисловими підприємствами для спільної розробки передових технологій і прискорення їх впровадження у виробництво;

розвиток адаптивних виробничих систем: впровадження гнучких виробничих потужностей, які дозволяють оперативно реагувати на зміни ринкових потреб і швидко перебудовувати виробничі процеси для виготовлення актуальної продукції;

підтримка молодих фахівців: створення умов для залучення молодих інженерів і дослідників через грантові програми, стажування та підтримку стартапів у сфері оборонних технологій, що сприятиме появі нових інноваційних рішень;

розширення міжнародного співробітництва: активізація науково-технічного обміну з іноземними партнерами, участь у міжнародних проєктах і залучення передового досвіду для підвищення якості та конкурентоспроможності української оборонної продукції.

Ці ініціативи сприятимуть розвитку незалежної та інноваційної оборонної промисловості, зменшуючи залежність України від зарубіжних технологій. Інвестиції в технічну освіту та наукові дослідження є критично важливими для забезпечення сталого прогресу галузі та підвищення якості продукції.

Розвиток оборонної промисловості також матиме позитивний вплив на економіку, стимулюючи суміжні галузі та створюючи нові робочі місця. Збільшення витрат на оборону демонструє серйозне ставлення до національної безпеки, однак ключовим є забезпечення ефективного використання цих ресурсів. Розробка стратегій, орієнтованих на довгострокове зміцнення оборонного потенціалу, дозволить Україні впевнено протистояти потенційним загрозам і відстоювати свої національні інтереси.

Висновки

Розвиток ОПК України є критично важливим для забезпечення національної безпеки та стійкості країни в умовах триваючої агресії та геополітичних викликів. Аналіз сучасного стану ОПК виявив низку системних проблем, зокрема застарілу інфраструктуру, недостатнє фінансування, дефіцит кваліфікованих кадрів і обмежену конкурентоспроможність продукції на світовому ринку. Водночас ці виклики відкривають можливості для трансформаційних змін, спрямованих на модернізацію та інноваційний розвиток галузі.

Ключовими напрямками розвитку ОПК є нарощування виробництва артилерійських систем, бронетехніки, безпілотних літальних апаратів і засобів радіоелектронної боротьби, що відповідають сучасним стандартам і потребам Збройних Сил України. Успіхи в цих сферах, зокрема зростання виробництва БПЛА та налагодження випуску 155-мм снарядів, демонструють потенціал України для зміцнення власної обороноздатності. Проте значний рівень фізичного та морального зносу обладнання (30–40%) і недостатнє фінансування (2,1–2,4% ВВП замість передбачених 5%) залишаються серйозними перешкодами.

Для подолання викликів, що стоять перед ОПК України, необхідна комплексна стратегія, яка охоплює кілька ключових напрямків. Вона передбачає збільшення інвестицій у НДДКР з метою створення інноваційних технологій. Важливим елементом є розвиток державно-приватного партнерства для активного залучення приватного сектору до виробництва та впровадження гнучких виробничих систем. Не менш суттєвим є поглиблення співпраці з академічними установами та міжнародними партнерами, що сприятиме ефективному обміну технологіями та досвідом. Стратегія також передбачає підтримку молодих фахівців через освітні програми та гранти для стимулювання інновацій. Нарешті, ключовим є забезпечення стабільного фінансування, яке відповідатиме реальним потребам сектору безпеки й оборони.

Реалізація цих заходів сприятиме трансформації ОПК України в потужний, інноваційний і конкурентоспроможний сектор економіки. Це не лише забезпечить незалежність від імпорту озброєння, але й зміцнить економічний потенціал країни через створення робочих місць і розвиток суміжних галузей. Успішна модернізація ОПК стане запорукою стійкості України, її здатності протистояти зовнішнім загрозам і відстоювати національні інтереси в умовах складного геополітичного середовища.

Фінансування

Це дослідження не отримало конкретної фінансової підтримки.

Конкуруючі інтереси

Автори заявляють, що у них немає конкуруючих інтересів.

Список використаних джерел

1. Рижих В. М., Богущкий П. П. Щодо першочергових заходів удосконалення організації державного управління оборонним сектором економіки України // Наука і оборона. 2021. № 1. С. 40–47. URL : <https://nio.nuou.org.ua/article/view/230823>.
2. Ватаманюк-Зелінська У. З., Беднарчук В. В., Млінцова А. О. Фінансування потреб оборонного сектору в Україні // Інноваційна економіка. 2020. № 7–8. С. 22–27. URL : <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/670-1412-1-SM.pdf>
3. Кулицький С. П. Сучасний етап розвитку оборонно-промислового комплексу та виробництва продукції подвійного призначення в Україні // Україна: події, факти, коментарі. 2018. № 5. С. 54–69.

4. Слободяник К. П. Український оборонно-промисловий комплекс у системі міжнародних економічних зв'язків // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. 2014. № 38. С. 95–101. URL : <https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/7253>
5. Савицький А. В. Концептуальні засади розвитку потенціалу підприємств оборонно-промислового комплексу в економічному зростанні України // Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки). 2023. № 1 (47). С. 116–128.
6. Тимошенко О. В. Виклики та загрози четвертої промислової революції: наслідки для України // Бізнес Інформ. 2019. № 2. С. 21–29.
7. Толок П. О. Взаємодія оборонних підприємств України із зовнішнім середовищем: контекст фінансової безпеки // Інфраструктура ринку. 2019. № 30. С. 235–240.
8. Стратегічний партнер у виробництві озброєння та військової техніки в Україні [Електронний ресурс] // Укроборонпром : офіц. веб-сайт. URL: <https://ukroboronprom.com.ua/> (дата звернення: 20.06.2025).
9. Про Стратегію забезпечення державної безпеки : Указ Президента України від 16 лют. 2022 р. № 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text> (дата звернення: 19.06.2025).
10. Про національну безпеку України : Закон України від 21 серп. 2018 р. № 2469-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 24.
11. Про Державний бюджет України на 2019 рік : Закон України від 23 листоп. 2018 р. № 2629-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19#Text> (дата звернення: 19.06.2025).
12. Про Державний бюджет України на 2020 рік : Закон України від 14 листоп. 2019 р. № 294-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text> (дата звернення: 19.06.2025).
13. Про Державний бюджет України на 2021 рік : Закон України від 15 груд. 2020 р. № 1082-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text> (дата звернення: 19.06.2025).
14. Про Державний бюджет України на 2022 рік : Закон України від 02 груд. 2021 р. № 1928-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> (дата звернення: 19.06.2025).
15. Про Державний бюджет України на 2023 рік : Закон України від 03 листоп. 2022 р. № 2710-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text> (дата звернення: 20.06.2025).
16. Про Державний бюджет України на 2024 рік : Закон України від 09 листоп. 2023 р. № 3460-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3460-20> (дата звернення: 20.06.2025).
17. Про Державний бюджет України на 2025 рік : Закон України від 19 листоп. 2024 р. № 4059-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4059-20> (дата звернення: 20.06.2025).

References

1. Ryzhykh, V. M., & Bohutskyi, P. P. (2021). Priority measures for improving the organization of public administration of Ukraine's defense sector of the economy. *Science and Defense*, (1), 40–47. <https://nio.nuou.org.ua/article/view/230823>
2. Vatamaniuk-Zelinska, U. Z., Bednarchuk, V. V., & Mlintsova, A. O. (2020). Financing the needs of the defense sector in Ukraine. *Innovative Economy*, (7–8), 22–27. <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/670-1412-1-SM.pdf>
3. Kulytskyi, S. P. (2018). The current stage of development of the defense-industrial complex and dual-use production in Ukraine. *Ukraine: Events, Facts, Comments*, (5), 54–69.
4. Slobodianiuk, K. P. (2014). The Ukrainian defense-industrial complex in the system of international economic relations. *Problems of Improving Infrastructure Efficiency*, (38), 95–101. <https://jrnл.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/7253>
5. Savytskyi, A. V. (2023). Conceptual principles for developing the potential of defense-industrial enterprises in Ukraine's economic growth. *Proceedings of Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University (Economic Sciences)*, 1(47), 116–128.

6. Tymoshenko, O. V. (2019). Challenges and threats of the Fourth Industrial Revolution: Implications for Ukraine. *Business Inform*, (2), 21–29.
7. Tolok, P. O. (2019). Interaction of Ukraine's defense enterprises with the external environment: The financial security context. *Market Infrastructure*, (30), 235–240.
8. Ukroboronprom State Concern. (2025). *Strategic partner in the production of weapons and military equipment in Ukraine*. <https://ukroboronprom.com.ua/>
9. President of Ukraine. (2022). *On the National Security Strategy of Ukraine* (Decree No. 56/2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text>
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2018). *On National Security of Ukraine* (Law No. 2469-VIII). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, (31), Article 24.
11. Verkhovna Rada of Ukraine. (2018). *On the State Budget of Ukraine for 2019* (Law No. 2629-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19#Text>
12. Verkhovna Rada of Ukraine. (2019). *On the State Budget of Ukraine for 2020* (Law No. 294-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text>
13. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). *On the State Budget of Ukraine for 2021* (Law No. 1082-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text>
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2021). *On the State Budget of Ukraine for 2022* (Law No. 1928-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>
15. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). *On the State Budget of Ukraine for 2023* (Law No. 2710-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>
16. Verkhovna Rada of Ukraine. (2023). *On the State Budget of Ukraine for 2024* (Law No. 3460-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/go/3460-20>
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024). *On the State Budget of Ukraine for 2025* (Law No. 4059-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/go/4059-20>